

Vidnavský obraz císaře Františka Josefa I.

Mezi sbírkovými předměty Vlastivědného muzea Jesenicka zaujímají jedno z nejvýznamnějších a nejdůležitějších postavení umělecká díla. Jedná se nejen o artefakty různého původu, nýbrž také o práce vzniklé v dílnách místních výtvarných umělců. V široké škále těchto výtvarných děl se však nalézá jedno, které "padne do oka" jak laikovi, tak i na slovo vzatému odborníkovi. Jde o obraz císaře Františka Josefa I. od významného regionálního malíře Aloise Baucha.

Alois Bauch se narodil 25. listopadu 1867 ve Vidnavě. Svůj nesporný malířský talent pochytíl od svého otce, jemuž už od svých 15 let pomáhal v dílně a také při výzdobě kostelů a kaplí. Cesty mladého Aloise však chtěl otec směřovat jiným směrem, a proto jej poslal studovat na vidnavské gymnázium. Mladá mysl se ale ubírala svou cestou, a tak po dokončení dvou tříd gymnázia Alois Bauch ze školy odchází, aby se mohl zdokonalovat tentokrát v malířství.

Přestože tím otce rozhodně nepotěšil, brzy se ukázalo, že to byla správná volba. V otcově dílně a při studiu obrazových galerií ve Vratislavi, Berlíně, Vídni a v severní Itálii získal nesčetné zkušenosti, které po přebrání otcovy dílny v roce 1892 využil ve své pozdější primární roli malíře, jenž svými díly přispíval až do své smrti v roce 1938 k bohaté výzdobě mnohých kostelů či kaplí.

Jeho díla tak můžeme spatřit v kostelech např. v Žulové, Skorošicích, Uhelné, Nových Vilémovicích, Domašově, Červené a Černé Vodě, Kobylé, Velkých Kuněticích, Bernarticích, Vápenné, Vlčicích, Lipové-lázních, Bukovicích a Písečné. Svými malbami vyzdobil kaple v Nýznerově, Travné, Šumperku, Albrechticích, Krnově a Ježníku.

Bauch byl též důležitou osobou i při zřízení muzea ve Vidnavě. Pro něj následně namaloval i obraz Františka Josefa I. Tento olej na plátně zosobňoval tehdejšího vládce rakousko-uherského mocnářství, který se narodil v roce 1830 ve Vídni. Již od svého dětství byl vzhledem k situaci v habsbursko-lotrinské dynastii, kde tehdy čelní místo zaujímal v říši oblíbený, ale fyzicky a duševně neudrživý Ferdinand V.(I.), připravován pro roli císaře. Tím se stal na počátku prosince 1848, kdy Ferdinand V.(I.) ne zcela dobrovolně ve prospěch svého synovce v neklidné revoluční době abdikoval. Nikdo tehdy nemohl tušit, že se z manžela krásné císařovny Alžběty, známe jako Sissi, stane nejdéle panující panovník v historii habsburského mnohonárodnostního soustátí.

Na velkém plátně s rozměry 251,5 x 167,5 cm můžeme vidět postavu postaršího vladaře v majestátní póze, oblečeného v překrásném rouše velmistra Řádu zlatého rouna. Vedle řádových hvězd, jež má panovník připevněny na hrudi, zaujme na první pohled především kolana Řádu zlatého rouna. Takové zobrazení symbolizovalo silný vztah Františka Josefa I. ke katolické církvi, jedné ze stěžejních opor jeho moci.

Z pohledu diváka nalevo od postavy panovníka stojí trůn, nad nímž je vyobrazen znak Rakouska (Předlitavska) a dále pak znaky několika málo zemí, např. Uherského a Českého království či Tyrolského hrabství. Napravo od panovníka naopak zaujmou na zdobném polštáři uložené panovnické insignie. Vedle jablka můžeme vidět i dvě koruny. Blíže k osobě Františka Josefa se nachází rakouská císařská koruna a hned vedle následně svatoštěpánská uherská královská koruna. Česká svatováclavská královská koruna na obraze chybí. Její absence, historicky přesně zachycená Aloisem Bauchem, je dána skutečností, že František Josef se nikdy nenechal korunovat českým králem, ačkoliv to ústně přislíbil reprezentantům českého politického života minimálně při třech příležitostech, a to v roce 1861, 1865 a 1871.

Tento portrét předposledního rakouského císaře mohli naposledy návštěvníci Vlastivědného muzea Jesenicka zhlédnout při výstavě Rozkvět Jesenicka v letech 1848–1918, která probíhala v hlavním výstavním sále Vodní tvrze v Jeseníku od 16. září do 25. listopadu 2014.

Doufejme, že zájemci nejen o výtvarné umění nebudou muset čekat dlouho, aby se na tento skvost vzniklý ve zdejším krásném kraji, mohli opět ve výstavních prostorách Vlastivědného muzea v Jeseníku podívat.

LITERATURA

MELZER, M. - SCHULZ, J. a kol.: *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk 1993, s. 175, 505-509.

PERNES, J.: *Pod habsburským orlem. České země a Rakousko-Uhersko na přelomu 19. a 20. století*. Praha 2006, 205 s.

VORÁČOVÁ, K.: *Vidnavský malíř Bauch*. In.: *Ročenka Vlastivědné muzejní společnosti v Jeseníku 1998*. Jeseník 1999, s. 4-6.

WEISSENSTEINER, F.: *Rakouští císařové*. Praha 2005, s. 97-165.